

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมหนังตะลุงสำหรับกลุ่มผู้รับสารวัยรุ่นในจังหวัดสงขลา” เป็นงานวิจัยที่ต้องการศึกษาถึงสถานภาพและบทบาทหน้าที่ของหนังตะลุงต่อชุมชน ความนิยมหนังตะลุงของกลุ่มผู้ชมวัยรุ่น ตลอดจนศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการขาดความนิยมหนังตะลุงของกลุ่มวัยรุ่น เพื่อนำไปสู่การแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมหนังตะลุงสำหรับกลุ่มผู้ชมวัยรุ่นในจังหวัดสงขลาทั้งนี้ผู้วิจัยได้อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ด้วยการนำข้อมูลเกี่ยวกับทัศนะจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้รับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตการณ์ภาคสนาม (Field Observation) มาทำการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองการสื่อสาร SMCR และแนวคิดการสืบทอดสื่อพื้นบ้าน (Cultural Reproduction) มาเป็นกรอบในการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจุบันหนังตะลุงมีสถานภาพและคุณค่าลดน้อยลงตามสถานการณ์ชุมชนที่เปลี่ยนแปลงและตัวสื่อหนังตะลุงก็มีการปรับตัวด้านเนื้อหาและรูปแบบ โดยเฉพาะการทำหน้าที่ด้านพิธีกรรมเริ่มคลี่คลายไปจากความรู้สึกของกลุ่มวัยรุ่น ทั้งนี้กลุ่มผู้ชมหนังตะลุงในปัจจุบันแบ่งได้เป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่ยังยึดเหนี่ยวอยู่กับหนังตะลุงและกลุ่มที่เริ่มห่างเหินจากหนังตะลุงโดยกลุ่มที่เริ่มห่างเหินจากหนังตะลุงนั้นมีปริมาณมากกว่ากลุ่มที่ยังยึดเหนี่ยว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขาดความนิยมหนังตะลุงของวัยรุ่นในจังหวัดสงขลาส่วนหนึ่งเกิดจากปัจจัยภายในตัวสื่อ อันได้แก่ องค์ประกอบจากผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสาร (SMCR) และปัจจัยภายนอกได้แก่ การศึกษา สังคม เศรษฐกิจ การเข้ามาของสื่อสมัยใหม่ และการขาดการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งนี้แนวทางสำหรับการส่งเสริมหนังตะลุงสำหรับกลุ่มผู้รับสารวัยรุ่นในจังหวัดสงขลาอาจทำได้ดังนี้

1. ศิลปินควรลดอคติด้านลบต่อผู้ชมวัยรุ่น
2. การปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้ชมวัยรุ่น
3. การขยายช่องทางใหม่ให้กับหนังตะลุง
4. การปรับท่าที่ใหม่ของสถานศึกษา และ
5. การสร้างความมั่นใจให้กับกลุ่มผู้นำความคิด

สำหรับการประเมินการอภิปรายผลจากข้อค้นพบที่ได้รับสามารถแบ่งออกเป็น 3 ข้อดังนี้

1. ความจำเป็นในการศึกษาผู้รับสารที่เป็นวัยรุ่นต่อการสืบทอดวัฒนธรรมหนังตะลุง เพราะวัยรุ่นมีศักยภาพและความสามารถสูงในการสืบทอด และเป็นกลุ่มใหญ่ของสังคม จึงเป็นกลุ่มที่ควรได้รับการติดตั้งความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหนังตะลุง เพื่อการพัฒนาไปเป็นผู้ชมหนังตะลุงที่มีคุณภาพในอนาคต

2. การตั้งคำถามเรื่องวัยรุ่นมีรสนิยมและความชื่นชอบที่หลากหลาย (Heterophily) ทั้งนี้เพื่อการสร้างโอกาสและช่องทางให้วัยรุ่นได้เข้าไปสัมผัสกับหนังตะลุง ซึ่งศิลปินทั้งฝ่ายอนุรักษ์และฝ่ายปรับประยุกต์ต้องร่วมมือกัน เพื่อหาเส้นทางเชื่อมต่อให้กลุ่มวัยรุ่นเข้ามารู้จักกับสื่อพื้นบ้าน โดยที่ศิลปินต้องยึดเอาความต้องการของกลุ่มผู้ชมวัยรุ่นเป็นหลักก่อนในขั้นต้นแล้วค่อยๆ พัฒนาไปสู่รูปแบบที่ถูกต้องในขั้นตอนต่อไป

3. การลดอคติระหว่างศิลปินกับผู้รับสารวัยรุ่น หรือการที่ศิลปินสามารถทำความเข้าใจในสภาพการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้ เช่น การยอมรับและทำความเข้าใจกับความนิยมการบริโภคสื่อของกลุ่มวัยรุ่น และเล็งเห็นสิทธิความเป็นเจ้าของวัฒนธรรมของกลุ่มวัยรุ่นที่ทำให้วัยรุ่นได้รู้สึกว่หนังตะลุงเป็นสื่อของคนกลุ่มนี้เช่นกัน